# Φως Ιλαρόν

*Μηνιαία Έκδοση της Ενορίας Περιβολίων Ρεθύμνου. φ. 2, Νοέμβριος 2012*


## Πείτε στα παιδιά σας την αλήθεια: Ναι, υπάρχει άη Βασίλης!

Μόνο που δεν είναι ο στρουμπουλός παππούς με τα κόκκινα ρούχα, που… ζει κοντά στο Βόρειο Πόλο με τη σύζυγό του και ένα συνεργείο ξωτικών που κατασκευάζουν μαγικά παιχνίδια. Αυτός ανήκει στη φαντασία των ανθρώπων, και μάλιστα των δυτικοευρωπαίων, οι οποίοι (ας μην το ξεχνάμε) τον ταυτίζουν με τον άγιο Νικόλαο κι όχι με τον άγιο Βασίλειο! (Ούτε με την πραγματική ζωή του αγ. Νικολάου, βέβαια, έχει καμιά σχέση η σημερινή παρουσίαση του κοκκινοντυμένου παππού, που έχει καταντήσει κατάλληλος μόνο για… διαφημίσεις!).

Ο πραγματικός άη Βασίλης έζησε τον 4ο αιώνα μ.Χ. στην Καππαδοκία της Μικράς Ασίας, όπου ήταν επίσκοπος της Καισάρειας. Ήταν πάρα πολύ μορφωμένος – είχε σπουδάσει ιατρική, φιλοσοφία, νομική κ.λ.π. – και είχε αγωνιστεί με όλες του τις δυνάμεις για να βοηθήσει τους φτωχούς, τα ορφανά, τους άρρωστους και κάθε δυστυχισμένο άνθρωπο στην περιοχή του. Μάλιστα, είχε χτίσει ένα συγκρότημα ιδρυμάτων, όπου έφερνε ακόμα και τους λεπρούς (δεν τους παραπετούσε, όπως οι άλλοι) και τους καλωσόριζε φιλώντας τους, αντί να τους φοβάται ή να τους σιχαίνεται!

Ο άγ. Βασίλειος αντιστάθηκε ακόμα και σε αυτοκράτορες (Ουάλη και Ιουλιανό), όταν εκείνοι προσπάθησαν να κάνουν ζημιά στην ορθόδοξη πίστη. Ήταν λοιπόν ένας ασυμβίβαστος ιεράρχης, γι' αυτό και εξορίστηκε από τον τόπο του.

Ως άνθρωπος είχε πολλά προβλήματα υγείας και κοιμήθηκε σχετικά νέος (49 ετών). Στις ορθόδοξες εικόνες ζωγραφίζεται πάντα με μαύρα γένια.

Οι παππούδες μας πίστευαν πως ο άγιος επισκέπτεται τα νοικοκυριά με τα πόδια, με τα μαύρα καλογερικά ράσα του, τη νύχτα της Πρωτοχρονιάς (μέρα της γιορτής του) και προσφέρει όχι δώρα, αλλά ευλογίες. Γι' αυτό και τα κάλαντα λένε πως «*βαστά εικόνα και χαρτί, χαρτί και καλαμάρι*» (=μελάνι, για να γράψει) κι όχι… σάκο με παιχνίδια και μάλιστα με φίρμες πολυεθνικών!

Τώρα, πώς θα πεις στο παιδί σου –ή στο εγγονάκι σου– πως ο άη Βασίλης είναι αυτός κι όχι ο άλλος;

Έχω μια ιδέα: πηγαίνετε μαζί στην εκκλησία την Πρωτοχρονιά το πρωί και δείξε του την εικόνα του αγίου, που γιορτάζει σήμερα. Ακούστε μαζί τη λειτουργία, που ο ίδιος ο άγ. Βασίλειος έχει γράψει! Να η ευκαιρία να του μιλήσεις για τη ζωή του, για την αγάπη και την πίστη του. Και για το ανεκτίμητο δώρο που φέρνει: το παράδειγμά του και τις πρεσβείες του προς το Θεό για όλους μας.

## Ο δεύτερος Αδάμ (Ιησούς Χριστός)
## Με την ευκαιρία της εορτής των Χριστουγέννων

Κατά τη χριστιανική θεολογία, όπως την παρέδωσαν ώς εμάς οι άγιοι διδάσκαλοι της πίστης μας, ο Ιησούς από τη Ναζαρέτ είναι ο Χριστός, για τον οποίο μίλησαν οι προφήτες της

Παλαιάς Διαθήκης και τον ερχομό Του προανήγγειλε ο Θεός στο βιβλίο *Γένεσις*, μέσα στην Παλαιά Διαθήκη, κεφ. 3, 14-15:

«και είπε ο Κύριος ο Θεός στον όφη [που ξεγέλασε τον Αδάμ και την Εύα]: … θα θέσω έχθρα ανάμεσα σε σένα και στη γυναίκα και ανάμεσα στο σπέρμα σου και στο σπέρμα της· εκείνος θα σου χτυπήσει την κεφαλή κι εσύ θα χτυπήσεις τη φτέρνα του»*.

Τα λόγια αυτά (που τα ονομάζουμε «πρωτευαγγέλιο», δηλ. πρώτη αναγγελία για τον ερχομό του Χριστού), κατά τη χριστιανική θεολογία, αναφέρονται στο Χριστό, που ονομάζεται «σπέρμα της γυναικός», γιατί γεννήθηκε μόνο από γυναίκα, χωρίς ανδρική παρέμβαση, και που ο «όφης» (ο διάβολος) «Τον χτύπησε στη φτέρνα», δηλαδή Του κατάφερε μια μικρή πληγή (τη σταύρωση).

Ο Ιησούς ονομάζεται «Χριστός» (εβραϊκά: Μεσσίας), γιατί, ως άνθρωπος, είναι «χρισμένος» από το Θεό, δηλαδή έχει πάρει την εξουσιοδότηση να πραγματοποιήσει το θεϊκό σχέδιο για τη σωτηρία της ανθρωπότητας. Δεν είναι «ένας προφήτης». Αντίθετα, οι προφήτες μίλησαν για τον ερχομό Του. Η Παλαιά Διαθήκη είναι γεμάτη από τις προφητείες τους και τα ευαγγέλια γεμάτα από αναφορές σ' αυτές τις προφητείες, καθώς επαληθεύονταν σιγά σιγά.

Είναι τέλειος Θεός και τέλειος άνθρωπος, χωρίς όμως τα κατάλοιπα του προπατορικού αμαρτήματος που υπάρχουν σε μας (π.χ. την αποκοπή μας από το Θεό, την ευκολία να κάνουμε το κακό, τη σύγκρουση με τη φύση, ακόμα και το θάνατο). Έτσι, ενώνοντας στο Πρόσωπό Του Θεό και άνθρωπο, δίνει τη δυνατότητα στους ανθρώπους να ενωθούν μαζί Του και –επομένως– να ενωθούν και με το Θεό: να φτάσουν στη «θέωση», δηλαδή στην αγιότητα.

Αν ο Χριστός δεν ήταν Θεός, η ένωση μαζί Του δε θα ένωνε τους ανθρώπους με το Θεό. Αν δεν ήταν άνθρωπος, αλλά μόνο Θεός, δε θα μπορούσαμε να ενωθούμε μαζί Του.

**Ο Χριστός ως Θεός**

- Υπάρχει πάντα γεννημένος με μυστηριώδη πνευματικό τρόπο από τον Πατέρα, αχώριστο μέλος της Αγίας Τριάδας.
- Δημιούργησε τον κόσμο μαζί με τον Πατέρα και το Άγιο Πνεύμα.
- Εμφανίζεται στην Παλαιά Διαθήκη, ιδίως στα οράματα των προφητών (π.χ. Ησαΐα, Ιεζεκιήλ, Δανιήλ κ.τ.λ.), καθώς και στη φλεγόμενη βάτο του Μωυσή. Είναι ο Γιαχβέ (=ο Ων, δηλαδή ο Υπάρχων), ο Κύριος, ο Θεός του Ισραήλ.
- Είναι ο Λόγος και η Σοφία του Θεού.

Σε αρκετά σημεία της Καινής Διαθήκης ο Ιησούς χαρακτηρίζεται «Θεός», π.χ. κατά Ιωάννην 1, 1 («και Θεός ήν ο Λόγος», δηλ. ο Χριστός), κατά Ιωάννην 20, 28 [ο Θωμάς «είπεν αυτώ» (σ' Αυτόν) «ο Κύριός μου και ο Θεός μου»], Α΄ προς Τιμόθεον 3, 16 («Θεός εφανερώθη εν σαρκί») κ.π.ά.

Σημειωτέον ότι ο Ιησούς διακήρυξε ευθέως τον Εαυτό Του ως ισότιμο προς το Θεό, σε περιπτώσεις όπου συγχώρησε αμαρτίες ανθρώπων ή έδωσε στους μαθητές του το χάρισμα να συγχωρούν αμαρτίες και να κάνουν θαύματα και ιδίως στο χαρακτηριστικό σημείο του κατά Ιωάννην ευαγγελίου (13, 34), όπου παρέδωσε στους μαθητές Του –και κατ' επέκτασιν στους

---

* Στ' αρχαία ελληνικά: *Και είπε Κύριος ο Θεός τω όφει· … και έχθραν θήσω ανά μέσον σου και ανά μέσον της γυναικός και ανά μέσον του σπέρματός σου και ανά μέσον του σπέρματος αυτής· αυτός σου τηρήσει κεφαλήν, και συ τηρήσεις αυτού πτέρναν.*

ανθρώπους– την εντολή της αγάπης (ως δική Του εντολή), όπως στην Παλαιά Διαθήκη ο Θεός είχε παραδώσει τις εντολές του «παλαιού νόμου» στο Μωυσή. Επίσης, όταν λέει λόγια που φανερώνουν την απόλυτη ενότητά Του με το Θεό Πατέρα, όπως «εγώ και ο Πατέρας είμαστε ένα», «όποιος είδε εμένα, είδε και τον Πατέρα», «εγώ βρίσκομαι μέσα στον Πατέρα και ο Πατέρας μέσα μου» κ.λ.π. (βλ. π.χ. κατά Ιωάννην 10, 30. 14, 8-11. 16, 15. 17, 10 και 17, 21).

Παραδόξως όμως ο Ιησούς ονομάζεται στην Αγία Γραφή και «Λόγος» αλλά και «Σοφία» του Θεού.

**Λόγος**: Ένα αρχή ην ο Λόγος και ο Λόγος ην προς τον Θεόν και Θεός ην ο Λόγος… Πάντα δι' αυτού εγένετο, και χωρίς αυτού εγένετο ουδέ εν ο γέγονεν… Και ο Λόγος σαρξ εγένετο και εσκήνωσεν εν ημίν, και εθεασάμεθα την δόξαν αυτού (=είδαμε τη λαμπρότητά Του), δόξαν ως μονογενούς παρά Πατρός (αρχή του κατά Ιωάννην ευαγγελίου).

**Σοφία**: ο απόστολος Παύλος μιλάει για «Χριστόν Θεού δύναμιν και Θεού σοφίαν» (Α΄ προς Κορινθίους 1, 24, βλ. και 1, 30). Αυτός ο χαρακτηρισμός, «Θεού σοφία», παραπέμπει σε μερικά σημεία της Παλαιάς Διαθήκης, όπου εμφανίζεται ένα θείο Ον, που ονομάζεται Σοφία και δεν είναι ο Θεός Πατήρ (π.χ. στα βιβλία της Παλ. Διαθήκης *Παροιμίες*, *Ιώβ*, *Σοφία Σολομώντος*, *Σοφία Σειράχ*)**. Η Σοφία αυτή, κατά την ορθόδοξη θεολογία είναι ο Υιός, γι' αυτό και ο μεγάλος καθεδρικός ναός της Κωνσταντινούπολης που αφιερώθηκε στον Χριστό –καθώς και οι άλλοι ανάλογοι ναοί που χτίστηκαν στην Ελλάδα και στις σλαβικές χώρες– ονομάστηκε «Ναός της του Θεού Σοφίας», Αγία Σοφία.

**Λόγος και Σοφία**

Οι χαρακτηρισμοί «Λόγος» και «Σοφία» για το Χριστό είναι αρκετά μυστηριώδεις, όμως μπορούμε να επιχειρήσουμε μια διερεύνηση:

Ο άνθρωπος έχει νου, λόγο (=λογική) και σοφία, καθώς και πνεύμα (πνοή, αναπνοή ή ψυχή). Ανάλογες ιδιότητες έχει κι ο Θεός. Ο Θεός όμως είναι το απόλυτο Ον, και μάλιστα το απόλυτο Πρόσωπο. Γι' αυτό, ο Νους, ο Λόγος, η Σοφία και το Πνεύμα Του δεν είναι απλές ιδιότητες, όπως σ' εμάς, αλλά ολοκληρωμένα και λογικά Πρόσωπα με συνείδηση της ύπαρξής Τους και αγάπη: ο Πατήρ (Νους), ο Υιός (Λόγος και Σοφία) και το Άγιο Πνεύμα (Πνεύμα).

Έτσι ερμηνεύεται από τους αγίους διδασκάλους της χριστιανικής πίστης ο λόγος του Θεού, με τον οποίο δημιούργησε τον κόσμο, όχι ως «φωνή», αλλά ως συμβολισμός της συμμετοχής του δευτέρου Προσώπου της Αγίας Τριάδας στο έργο της δημιουργίας του κόσμου.

---

** Η Σοφία, στην Παλαιά Διαθήκη, μιλάει διά των προφητών και λέει: *Εγώ από στόματος Υψίστου εξήλθον και ως ομίχλη κατεκάλυψα γην· εγώ εν υψηλοίς κατεσκήνωσα, και ο θρόνος μου εν στύλω νεφέλης· γύρον ουρανού εκύκλωσα μόνη και εν βάθει αβύσσων περιεπάτησα· εν κύματι θαλάσσης και εν πάση τη γη και εν παντί λαώ και έθνει εκτησάμην… έτι διδασκαλίαν ως προφητείαν εκχεώ* (=θα αναβλύσω) και *καταλείψω αυτήν εις γενεάς αιώνων· ίδετε ότι ουκ εμοί μόνω εκοποίασα, αλλά πάσι τοις εκζητούσιν αυτήν* (Σοφία Σειράχ, κεφ. 24. βλ. και Παροιμίες, Σοφία Σολομώντος, Ιώβ).

Ο προφήτης συγγραφέας του βιβλίου Σοφία Σολομώντος, στην Παλαιά Διαθήκη, προσεύχεται στο Θεό και λέει: *…και μετά σου η σοφία η ειδυία τα έργα σου και παρούσα, ότε εποίεις τον κόσμον… Εξαπόστειλον αυτήν εξ αγίων ουρανών και από θρόνου δόξης σου πέμψον αυτήν…* (=μαζί σου η σοφία που γνώριζε τα έργα Σου και ήταν παρούσα, όταν δημιουργούσες τον κόσμο… Στείλε την από τους ιερούς ουρανούς και από το φωτεινό θρόνο Σου, Σοφία Σολομώντος, 9, 9-10).

**Ο Χριστός ως Άνθρωπος**

Ο Ιησούς, ως άνθρωπος, είναι ο δεύτερος Αδάμ, ένας νέος πρωτόπλαστος, ο πρώτος της δεύτερης δημιουργίας του ανθρώπου, στην οποία ο Θεός καλεί όποιον άνθρωπο θέλει να συμμετάσχει, για τη θεραπεία του προπατορικού αμαρτήματος. Ο θάνατος δεν έχει εξουσία πάνω του, αφού δεν έχει το προπατορικό αμάρτημα, αλλά πεθαίνει από ανθρώπινο χέρι επειδή ήταν πολύ καλός για να τον αντέξουν οι άνθρωποι, που είχαν απομακρυνθεί από το Θεό. Ο θάνατός Του –όπως και η επίγεια ζωή Του– συνετέλεσε ώστε:

- να υποστεί όλα τα δεινά και τις τραγωδίες του ανθρώπινου γένους (παιδί άγαμης μητέρας που κινδυνεύει να λιθοβοληθεί, γεννημένος σε στάβλο, σε θετή οικογένεια, πρόσφυγας ως βρέφος, περιπλανώμενος, προδομένος από φίλο, εγκαταλελειμμένος από τους φίλους, αθώος που καταδικάζεται και πεθαίνει με σταύρωση, νιώθοντας με ανεξήγητο τρόπο, πάνω στο σταυρό, ακόμη και την «εγκατάλειψη από το Θεό», όπως πολλές φορές νιώθουν οι άνθρωποι),
- να ενώσει στο πρόσωπό Του όλη την ανθρωπότητα, προ Χριστού και μετά Χριστόν, όχι μόνο τη μετά Χριστόν: κατά το διάστημα της παραμονής Του στον Άδη, κηρύσσει στους νεκρούς και τους μεταφέρει από εκεί (από τον τόπο του αιώνιου θανάτου) στον τόπο όπου πηγαίνουν οι ψυχές σήμερα, που είναι τόπος προσωρινού θανάτου και αναμονής της ανάστασης: «τοις εν φυλακή πνεύμασι πορευθείς εκήρυξε» (Α΄ επιστολή Πέτρου, 3, 19),
- να ανοίξει το δρόμο για την κοινή ανάσταση, γιατί οι απόγονοι κληρονομούν τις ιδιότητες του προγόνου τους (=Αδάμ). Με την ανάστασή Του δε νικάει μόνο το δικό Του θάνατο, αλλά το θάνατο όλης της ανθρωπότητας. «Ο Χριστός άνοιξε την πόρτα της ανάστασης, αλλά δεν την έκλεισε» (άγ. Νικόλαος Καβάσιλας).

Έτσι, καλεί τους πάντες:

- να βαφτιστούν στο όνομά Του και έτσι να πάψουν να είναι απόγονοι του παλαιού Αδάμ και να γίνουν απόγονοι του νέου Αδάμ (κατά Ιωάννην 3, 5: «εάν μη τις γεννηθή εξ ύδατος και Πνεύματος, ου δύναται εισελθείν εις την βασιλείαν του Θεού», Ματθ. 28, 19: «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τα έθνη, βαπτίζοντες αυτούς εις το όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος»)·
- να φάνε το Σώμα Του και να πιουν το Αίμα Του, ώστε να ενωθούν μαζί Του (Ιω. 6, 51-59: «ο τρώγων μου την σάρκα και πίνων μου το αίμα εν εμοί μένει, καγώ εν αυτώ»), και φυσικά
- να εφαρμόσουν τη «νέα εντολή»: αγαπάτε αλλήλους, έως και τους εχθρούς σας.

Αυτή η ένωση μαζί Του θα δώσει τη δύναμη για εφαρμογή της εντολής.

Προσοχή: ο Ιησούς ζητάει να Τον αγαπούν οι άνθρωποι περισσότερο από τους γονείς και τ' άλλα μέλη της οικογένειάς τους (π.χ. Ματθ. 10, 34-37), γιατί Εκείνος συνενώνει όλη την ανθρωπότητα, η αγάπη Του είναι η «παν-αγάπη», ενώ όταν «βάζουμε την οικογένειά μας πάνω απ' όλα», πολλές φορές χτίζουμε τείχος ανάμεσα στους «δικούς μας» και τους «ξένους» ή «εχθρούς» μας.

Κομβικό σημείο: ο Ιησούς δε σώζει τον κόσμο με τη διδασκαλία Του, αλλά με την ανάστασή Του, που ανοίγει το δρόμο για τη δική μας ανάσταση. Αν η ανάσταση του Χριστού είναι ψέμα ή συμβολικός μύθος, όλος ο χριστιανισμός είναι μια απάτη.

**Όλοι θ' αναστηθούμε μαζί**, στο «Τέλος των ημερών» (δευτέρα παρουσία), γιατί όλη η ανθρωπότητα είναι ένα σώμα, το Σώμα του Χριστού (η Εκκλησία), δεμένο με τα δεσμά της αγάπης. Αν ο καθένας που πέθαινε ανασταινόταν την άλλη μέρα, ο σύνδεσμος της ενιαίας ανθρωπότητας θα ράγιζε.